



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Accusatione liceat veritatem negare, an non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

illius populi, & adnectendas calumnias, proliis posita fuit. Nam si naturalem rationem consulueris, satis est vt qui occidit, occidatur. Quin vero occidere procurauit, non subinde, nisi summo iure, reus sit tanti criminis, eo præsertim quod tunc absterrentur homines plus nimio ab accusandi munere. Et ideo (vt habetur Instit. de iniur. §. poena,) iam de defuetudine fere abiit illa poena, retinetur tamen quadamtenus in prouincijs bene moratis, potissimum in teste qui studio falsum testimonium dicit in causa capitali. Idque maxime quando illius causa innocens interficitur, tamen debeant etiam extra talem casum iniqui delatores acri supplicio plecti.

Ad primam arg. Ad primum ergo argumentum respondet Arist. loco citato 5. Ethic. quod reparationem, quam nos talionem appellamus, non semper iustitia deposcit, quoniam valde differt vtrum quis voluntarie quid faciat, an inuoluntarie. Spontaneus enim iniurius dignus est poena, qui autem inuoluntarie lædit, dignus est venia. Et ideo qui inculpata ignorantia cum quem in crimine esse putat, reum facit, non habetur iure calumniator, vt supra diximus,

Ad secundam. atque adeo neque talione dignus. Ad secundum respondetur, quod calumniator & in reum & in reipublicam iniurius est. Vnde Deuter. 19. vtrumque præcipiebatur, scilicet prius, vt qui falsum testimonium contra fratrem dixisset, id pateretur quod fratri cogitabat facere, scilicet propter iniuriam illi factam. Posterius, vt tales de medio populi auferrentur, vt audientes timorē haberent. Vbi insinabatur iniuria que reipublice irrogatur. Ex quo fit vt quando accusatus poenam talionis non remiserit, nequeat princeps illam remittere, vt superiore questione dictum est. Postquam vero illam ignouerit, tunc in arbitrio princeps restabit illam relaxare. Ad tertium respondetur, quod poenam talionis incurrit acuator, ratione nocenti quod proximo intentabat, infamiam autem propter culpam. Et ideo infamiam remittere ad principem pertinet, vt si sit ecclesiastica, ad Papam, vt ait Gratian. 2. q. 3. can. Euthemium vbi respondet ad illa verba Gelasij. Quamquam animas per poenitentiam saluare possumus, infamiam tamen abolere non possumus, di-

Ad tertium.

cent illud intelligi de infamia per ciuilem iudicem irrogata, que ad Papam non pertinet. Quamuis fortasse perspicaciter sit sensus de infamia facti. Nam labem illam, que turpi facto annexa est, nemo delere potest, cum ad præteritum non sit potentia.

QVÆSTIO VI.

DE IUSTITIA REI.

ARTICVLVS I.

Vtrum accusatio liceat veritatem negare.



Eritia persona in iudicio est reus, de quo quatuor disputanda sunt, scilicet an liceat ei veritatem negare, calumnijs se defendere, iudicium declinare, aut post condemnationem supplicio se capitali subducere. Erarguitur a parte affirmatiua prima quaestio illa celebri auctoritate Chrysostomi, que refertur de poenitentia, distincte. can. qui aliquando. Non tibi dico vt te prodas in publicum, neque apud alios te accuses. Sic enim legendum est, non excuses, vt corrupta licera habet. Qui autem veritatem proprii criminis retereget, seipsum proderet, ergo licitum est ei suum celare crimen. Secundo: Mendacium officiosum, scilicet cum quis mentitur vj alteri prode, nemini nocens non est peccatum mortale, qui autem mentitur vt se à morte protegat, officiosè mentitur, ergo citra noxam mortalem id licet. Tertio. Nullum est peccatum mortale, nisi sit contra charitatem, qui autem mendacio sibi mortem cauet neque contra charitatem Dei facit, neque contra proximum immo secundum charitatem qua se diligit, ergo id non est lethale piaculum. In contrarium est illud Iosue 7. quod dux ille dixit ad Acham, Filium da gloriam Domino Deo Israel, & consistere, & indica mihi quid fecerit, ne abscondas, dare autem gloriam Deo tenetur quisque secundum illud 1. ad Corinth. 10. Omnia in gloriam Dei facite.

Ad quaestionem hanc tribus conclusionibus respondetur. Prima. Quicumque legitime de proprio crimine interrogatur,

tenetur sub reatu mortalis culpæ crimen suum patrefacere, etiam si merito eiusdem confessionis sit in mortem rapiendus. Cum autem legitime, intelligo a legitimo iudice, & secundum idoneam formam iuris. Ratio conclusionis est manifesta. Vir iustus enim iustitiæ est ad salutem necessaria ergo quicumque sub reatu mortalis noxæ tenetur eam seruare, iustitia autem subditum compellit superiori obedire, secundum verbum Pauli, Omnis anima potestibus sublimioribus subdita sit, superior vero sapenmero ius habet subdito præcipiendi, ut proprium sibi detegat crimen, ergo tunc subditus parere constringitur. Quod autem hoc iudex aliquando ius habeat, patet, quoniam nemo, capitali præsentim sententiæ, quinimo neque alia communi ordine ob quæcunque indicia vel infamiam condemnari debet nisi confessus, saltem ei qui aliter condemnatur conceditur appellatio, ut loberuare. C. quorum appellatio, non recipi. Nisi sufficiens sit testium numerus quibus conuincatur, idque via tantum accusationis. Atque idem canetur iure canon. secunda quæstio. prima canon. nos in quenquam, & canon iudex. Ergo nisi teus ad confessionem compelli possit, nimis esset stricta via finiendi iudicia. Er est intelligenda conclusio etiam cum quis citra iusiurandum interrogatur nam et si periurium sacrilegij impietate mendacium accumularet, nihilominus simplex mendacium, in re grani contra vinculum obedientiæ, crimen est genere suo mortale. Secunda conclusio. Quando vero quispiam legitime etiam iuratus interrogatur, pura vel ab eo qui non est sibi iudex, vel contra, canonum legumque sanctione non tenetur crimen suum confiteri. Quin vero simile affirmandum est de testibus in crimine alieno. Conclusio clara, quia quicumque ius habet se suaque mendi, nisi iure ad contrarium fuerit compulsus, at vero quando quis præter legis causas & ordinem interrogatur, nullo iure cogitur, ergo ne utiquam se conuincatur prodere. Tertia conclusio. Neminis siue iure siue iniuria interrogetur, licet concluditur est mentiri, quoniam mendacium adeo est natura sua malum & iniuriam, ut nullam ob causam qui illud protulerit, incolumis à culpa sit. Tamen si quia iniuria citra iuramentum interrogatur, mē-

dacium illud non sit mortale, quia non perniciosum, sed officiosum est. Secus autem, si sit periurium. Postulabant, hic autem 2. & 3. conclusiones, ut artem prudentiamque subijceremus, quo se tunc iniuste requisitus possit protegere, ac citra mendacium eripere. Ad hoc autem, articulo sequenti commodius respondebimus, postquam causas habuerimus in spectas, quibus reus conuincitur veritatem pro- palare. Ad primum igitur argumentum respo- detur Chrysostomum loqui in casu secun- de conclusionis, aut quando nemo reum percontatur. Nam quando iuris ordine & merito interrogatur, non ipse, se sed infamia, vel testes, vel accusator cum produunt, quibus resistere non licet. Ad secundum respondetur quod mentiri quempiam ad cauendum mortem, vel sibi vel alteri si fiat sine alterius nocimento, non est mor- tale quando tamen quis iure rogatus cul- pam suam, mendacio se contegit, iniuriam facit, tum iudici cui obedientiam debet, tum aculatori & parti læsæ. Et pariter re- spondetur ad tertium. Negatur enim non esse tale crimen contra charitatem. Noceat enim & iudici & actori, atque adeo aduersatur dilectioni Dei, qui iubet nobis parere maioribus. Nemo enim vir- tutem iustitiæ contemnerat, qui charitatē non subinde violat, tam Dei quam proximi. Vnde super illud Psal. Non declinacor meum in verba malitiæ, ad excusandas ex- cusationes in peccatis, ait glossa. Hæc est consuetudo impudentium, ut deprehensi per aliqua falsa se excusent. Et Grego. 21. Moralib. super illud Job. 31. Si abscondi quasi homo peccatum meum. Vilitatum humani generis vitium est, & labendo, pec- catum committere, & commissum, negan- do abscondere, & conuictum, defendendo multiplicare. Percontaris hic autem verū mendacium in iudicio, quando quis verū fateri tenetur, in vniuersum mortale sit cri- men? an vero leuitate materiæ possit, sicut extra iudicium fieri veniale? Respondet Caiet. 2. 2. q. 69. art. 1. Omne mendacium in materia etiam leuissima in iudicio pro- larum, esse mortale. Ratio eius est, quia talis mentiens vim insert iudicio, quod in mendacio fundatum falsum subinde fit. Itaque sicut periurium nullatenus tenuitate materiæ fit veniale, sed omne Soto, de iud. & iure. Gg est

Ad pri- mū arg.

Ad secū- dū arg.

Ad ter- tiū arg.

Glossa.

Gregor.

Quæst.

Caiet.

10
11
12
13

est mortale, sic mendacium in iudicio: Neque id tantum in iudicio sacramentalis confessionis, verum etiam in foro exteriori. At vero, neque Caie. conclusio, salua eius egregia auctoritate, veritatem praefert, neque eius ratio probabilitatem. Immo proculdubio crediderim posse illic etiam contingere veniale peccatum. Nam in primis hoc insinuat S. Thom. eandem 2. 2. q. 70. artic. 4. vbi ait quod violare iustitiam mentiendo, est mortale in suo genere, vbi insinua posse esse veniale. Item in materia fidei, & charitatis & religionis potest exilitas materiae attenuare peccatum, vt si veniale, cur ergo non in iudicio? Praeterea potest illic fieri veniale mendacium, ex defectu plenae deliberationis, quare ergo non ex pusillitate? Adde quod tunc quicumque alius defectus leuissimus in iudicio esset mortaliter, vt si quis rem exigui momenti taceret. Ac demum postremo arguitur. Peccata venialia non sunt de necessitate confessionis, ergo illa illic negare non est mortale crimen. Conceditur ergo quod ipsum veniale mendacium peius est in iudicio quam extra, non tamen sic consequens vt sit omnino mortale.

S. Tho.

ARTICVLVS II.

Verum accusato liceat per calumniam se defendere.

Postquam afflicto reo, nec legitime interrogato licet veritatem negare, neque praeter ius requisito mentiri, consequitur, vt videamus an saltem alterutro illorum casuum liceat ei per calumnias se defendere? Et arguitur à parte affirmatiua. Secundum iura civilia, licet ei qui de capitali crimine delatus est, transigere, hoc est cum accusatore pacisci, & ipsum corrumpere, qui desistat, vt C. de transact. l. transigere, & expressus leg. in capitalibus. ff. de bon. cor. qui ant. sen. mortem sibi conscine ergo non est illicitum calumnijs vii. Secundo. Accusator qui in fauorem rei praeriticatur poena plectitur legibus constituta, vt superiori quaestione visum est, & 2. q. 3. patet accusatio vero nulla est poena decreti, etiam si technis agat cum accusatore, eique imponat, ergo id non est iniustum. In contrarium est ius canonicum, extra, de

iuram. calumn. capitulo inhaerentes, praecipiens vt iuramento calumniae in principio litis adstringantur tam reus quam accusator, vbi & civiles leges de re eadem citantur, iuramentum autem calumniae, vt nomen sonat, est, quod neque accusator, neque accusatus vitetur calumnijs.

Quaestio est grauissima, quam nos in diuina nostra Relectione sexto loco per omnes, vt arbitrator, suos numeros diduximus. Sed non possumus (vt supra dicebamus) hunc locum hac disputatione vacuum relinquere. Respondemus ergo hic septem conclusionibus. Prima est illa notissima quam artic. prox. constituimus. Esti nemini liceat veritatem mandacio negare, licet eam tamen non nunquam prudentia contegere. Nam (vt modo dictum est) nemo tenetur veritatem propalare, nisi iure compulsi, ergo extra talem casum quis, poterit se eretum, & praecipue suum, custodire. Rei autem articulus ac nodus illic occultatur, vt sciamus quando iudex, qui legitimus est legitime potest subditum de proprio crimine, etiam iureiurando in errorem. Ad hoc ergo explicandum, statuitur secunda conclusio. Tres sunt casuum differentiae, quibus iure potest iudex reum percontari, in quibus subinde reus veritatem respondere tenetur, videlicet si infamia eius super aliquo crimine praecesserit, vel aliqua expressa apparuerint indicia, vel probatio interfuerit femiplena. Conclusio est Sancti Thomae 2. 2. quaestio 69. articulo secundo. Et quamuis rationem non subiiciat, aperte tamen colligitur ex superiori definitione, nempe quod iudex absque accusatore, vel eius supplete vices, neminem damnare potest. Haec autem tria sunt, quae praeter expressum accusatorem vicem eius gerunt, vt possit reus legitime interrogari. Sed arguis, non omnes causas de Thomae connumerasse. Diximus enim 4. articulo tertio crimen quoque notorium & manifestum, ius facere iudici condemnandi reum. Conceditur quidem, sed tamen tunc non opus est reum interrogare, nunc autem merita tantum quaerimus, quibus potest iudex secretum crimen inquirere. Igitur ad intellectum conclusionis imponendum est ex cap. qualiter & quando de accusationibus, tribus visis patere iuris ad cognoscenda crimina, compellendos deli-

Primum argum.

Secundum arg.